

GÖLBAŞI İLÇESİNİN SOSYO-EKONOMİK PROFİL ARAŞTIRMASI

The Socio-Economic Profile Survey of Gölbaşı District

Prof. Dr. Kerem KARABULUT

Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

kkarabulut@agri.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-3159-3289>

Öğr. Gör. Şaban Önçe

Adıyaman Üniversitesi Gölbaşı MYO Muhasebe ve Vergi Bölümü

soncebe@adiyaman.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-8590-6538>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-
Journal of Ağrı İbrahim Çeçen University Social Sciences Institute –
AİCUSBED 6/1 Nisan/April 2020 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	24.10.2019-
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	23.01.2020
Sayfa- <i>Pages</i> : 473-501	 https://doi.org/10.31463/aicusbed.637762

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

✓ iThenticate

AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
Journal of Ağrı İbrahim Çeçen University Social Sciences Institute
AİCUSBED 6/1, 2020, 473-501

GÖLBAŞI İLÇESİNİN SOSYO-EKONOMİK PROFİL ARAŞTIRMASI

The Socio-Economic Profile Survey of Gölbashi District

Prof. Dr. Kerem KARABULLUT
Öğr. Gör. Şaban Öncebe

Öz

Bu araştırmanın amacı, Gölbashi ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların sosyo-ekonomik profilini ve ilçenin sosyo-ekonomik sorunlarını tespit etmektir. İlçenin mevcut sosyo-ekonomik yapısı da ortaya konulmaya çalışılmış olup Gölbashi ilçesinin daha fazla gelişmesini sağlayacak uygulamalar için ilgililere bilimsel destek sağlamak hedeflenmiştir. Gölbashi ilçe merkezinde oturan 400 kişiye anket uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS-25.0 paket programı kullanılmıştır.

Ankette elde edilen verilerin analiz sonuçlarına göre, ilçe merkezinde oturan katılımcıların büyük bir kısmının gelir durumlarının iyi olmadığı; fakat buna rağmen büyük bir kısmının ev ve araba sahibi olduğu anlaşılmıştır. İlçenin en önemli sosyo-ekonomik sorunları sırasıyla; işsizlik, yetersiz sanayileşme, plansız kentleşme, sosyal yaşam alanlarının yetersizliği, yöresel ürünlerinin markalaşmaması ve miras yoluyla alınan arazilerin küçük parçalara ayrılmasıdır. İlçenin sosyo-ekonomik sorunlarının varlığına rağmen, ilçede oturmaktan mutlu ve hayatlarından memnun olanların sayısının bir hayli fazla olması analiz sonuçlarında göze çarpan bir diğer husustur.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-Ekonomik Profil, Adıyaman/Gölbashi, Ekonomi

Abstract

The aim of this research is to determine the socio-economic profile of the citizens living in Gölbashi district center and the socio-economic problems of the district. The current socio-economic structure of the district has also been tried to be put forward and it is aimed to provide scientific support to the concerned people for the applications that will enable the further development of Gölbashi district. A questionnaire was applied to 400 people living in Gölbashi district center. SPSS-25.0 package program was used for data analysis.

According to the results of the analysis of the data obtained from the survey, a large part of the participants living in the district center had poor income; however, it is understood that most of them own houses and cars. The most important socio-economic problems of the district are as follows; unemployment, inadequate industrialization, unplanned urbanization, inadequacy of social living spaces, non-branding of local products and fragmentation of the land acquired by inheritance. At the end of the analysis, despite the existence of socio-economic problems of the district, the number of those who are happy to live in the district and are satisfied with their lives is another important issue.

Keywords: Socio-Economic Profile, Adıyaman / Gölbaşı, Economy

Giriş

Herhangi bir bölgenin ekonomik, sosyal ve kurumsal şartları ve yerel ekonomik potansiyelinin saptanması kalkınma politikalarının temelini oluşturur.

Yerel kalkınma politikalarının amacı, yerel potansiyellere dayalı kalkınma politikalarının doğru ve etkili olacak bir şekilde tespit edilmesi ve uygulanmasıdır. Bir bölge, il veya ilçelerde doğru ve etkili bir kalkınma hamlesi yapabilmek için öncelikle o yerin potansiyelinin ortaya konulması gerekir. Bu potansiyelin ortaya çıkarılabilmesi ve değerlendirilmesi için de mevcut sosyo-ekonomik sorunların bilinmesine ve sahip olduğu potansiyellerin bu sorunların çözülmesinde etkili bir şekilde kullanılmasına ihtiyaç vardır.

Sosyal yapı göstergeleri nüfus, eğitim, sağlık, yoksulluk, eşitsizlik, istihdam, yaşam memnuniyeti, obezite oranları, yaşam beklentisi ve intihar oranları gibi bireysel ve toplumsal refah için önemli olan tüm konuları içermektedir. Sosyo-ekonomik yapı ise, bir bireyin, bir grubun sosyal durumunu veya sosyal sınıfını belirtir. Genellikle eğitim, gelir ve mesleğin bir kombinasyonu olarak ölçülür. Sosyo-ekonomik yapı araştırmaları; kaynaklara erişimdeki eşitsizlikleri, ayrıcalık, güç ve kontrol ile ilgili sorunları ortaya çıkarmaktadır.

Gölbaşı ilçesinin mevcut yerleşim yerine ilk yerleşimler 1927 yılında demiryolu inşaatının yapılması, yakın köy ve ilçelerden gelen insanların burayı mesken yapmasıyla başlamıştır. 1958 yılında ise Besni ilçesinden ayrılarak Adıyaman iline bağlı bir ilçe haline getirilmiştir

İlçenin gerek karayolu gerekse demiryolu ile Doğu, Güneydoğu ve Akdeniz Bölgesi'ni birbirine bağlaması ilçeye stratejik bir avantaj sağlamıştır. Bu avantaj, Gölbaşı ilçesinin 1954 yılında Besni ilçesine bağlı bir köy iken

1958 yılında ilçe olmasına ve ilçe olduktan sonra kısa bir sürede gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Gölbaşı ilçesi Adıyaman ilinin en batısında yer almaktadır. İlçenin ismini aldığı göl ile birlikte toplamda üç tane göl bulunmaktadır. Bu göller ilçeye tabii güzellik katmaktadır. Ayrıca, balıkçılık ve tarım arazilerini sulama noktasında da göllerden faydalanılmaktadır. Bununla birlikte ilçenin stratejik konumu ilçeye avantaj sağlamaktadır. İlçe meyve yetiştiriciliği (özellikle üzüm, Antep fıstığı, hurma, ceviz gibi ürünlerde) konusunda da son yıllarda mesafe kat etmekle birlikte iklimsel olarak da bu ürünler için gayet elverişlidir.

Gölbaşı ilçesinin sosyo-ekonomik profilini ve sorunlarını tespit etmek için yapılan bu çalışmada, ilçenin mezkûr avantajlarının dinamizme edilip edilmediği de araştırılmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünü takip eden bölümlerde sırası ile Gölbaşı ilçesinin kuruluşu ve gelişimi, sosyo-ekonomik durumu, ilçenin sosyo-ekonomik profili ve sorunları ile ilgili yapılan anket sorularının analizi, sonuç ve öneriler bulunmaktadır.

Gölbaşı İlçesinin Kuruluşu ve Gelişimi

Gölbaşı ilçesi ile ilgili ilk resmi kayıtlara her ne kadar Osmanlı arşivlerinden ulaşılmış olsa da yapılan araştırmalar sonucunda ilçe coğrafyasının eski çağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanıldığı tespit edilmiştir (Sezgin, 2013: 30). Paleolitik devirden itibaren insanların yerleşmeye başladığı tahmin edilen Gölbaşı yöresinde, yapılan çalışmalar neticesinde, Azaplı Höyük ve Kavkutlu Höyük'ün Eski Tunç Çağı, Tunç Çağı ve Demir Çağı'na kadar uzanan yerleşmeler olduğu tescil edilmiştir. Yavuz Sultan Selim'in Mısır üzerine düzenlediği sefer neticesinde Memlûklular'dan Besni'yi alması ile Gölbaşı Osmanlı topraklarına dahil olmuştur (Öncebe, 2018:39).

Gölbaşı, 1954 yılına kadar Çataltepe köyüne bağlı bir mezra ve 1954-1958 yılına kadar da Besni'ye bağlı bir köy iken 01.04.1958 yılında Adıyaman iline bağlı bir ilçe haline getirilmiştir (Sucu, 1992: 81).

Gölbaşı ilçesi, yerleşim yeri olarak genç bir ilçe olmasına rağmen, ilçeye bağlı bazı kasaba ve köylerin tarihi ise oldukça eskiye dayanmaktadır. Gölbaşı topraklarında hüküm sürenler, devir ve dönemleriyle birlikte aşağıdaki tabloda gösterilmiştir (Ertuğrul, 1988: 9-13).

Tablo 1. Gölbaşı İlçesinin Tarihi Kronolojisi

Hititler Dönemi	M.Ö.1650-1340
Hurri Ve Mitanni Dönemleri	M.Ö. 1340-1000
Babiller	M.Ö. 1550-590
Urartular Dönemi	M.Ö. 1200-735
Kummuh Krallığı Dönemi	M.Ö. 1000-708
Asur Krallığı Dönemi	M.Ö. 708-605
Helenistik (Yunan) Dönemi	M.Ö. 333-367
Selökit Krallığı Dönemi	M.Ö. 305-69
Kommagene Krallığı	M.Ö. 69 - M.S. 72
Romalılar Dönemi	M.S. 72-395
Sasani Dönemi	256-651
Emeviler Dönemi	670-758
Abbasiler Dönemi	758-958
Selçuklular Dönemi	1066-1240
Dulkadiroğulları Dönemi	1250-1530
Osmanlı Dönemi	1530-1923

İlçenin İl İçindeki Sosyo-Ekonomik Durumu

Sosyal yapı, bir toplumun hem kültürel hem de fiziki yapı özelliklerini içine alan bir kavramdır. Fiziki yapı; nüfus, eğitim, yerleşim, barınma, sanayi, ekonomi yapılarının özelliklerini barındırmaktadır. Kültürel yapı; toplumun yaşama tarzı, buna bağlı olarak inançlarını, örf ve adetlerini, aile yapısını, dilini kapsamaktadır (Bayraktar, 2003: 22).

Nüfus miktarı, yoğunluğu ve artış hızı, yaşlı nüfus, iç ve dış göç gibi birbirine bağlı birçok demografik değişken bölgesel gelişmenin hızını ve şeklini etkileyebilir (Sorensen, 2000: 10).

Gölbaşı ilçesi toplam nüfus bakımından Adıyaman ilinin en büyük üçüncü ilçesidir. İlçenin nüfus yapısına bakıldığında, nüfusun büyük bir çoğunluğunun ilçe merkezinde yaşamakta olduğu görülmektedir. İlçe ekonomisinin tarıma dayalı olması, sanayi tesislerinin azlığı ve iş olanaklarının yetersizliği son nüfus sayımında nüfus artış hızının negatif eğilimli olmasına sebep olarak gösterilebilir.

Aşağıdaki tabloda son 10 yıla ait Adıyaman ili ve Gölbaşı ilçesinin nüfus miktarı ve nüfus artış hızı verileri bulunmaktadır.

Tablo 2. Nüfus Miktarı ve Nüfus Artış Hızı

Yıllar	Adıyaman		Gölbaşı	
	Nüfus Miktarı	Nüfus Artış Hızı(Binde)	Nüfus Miktarı	Nüfus Artış Hızı(Binde)
2009	588.475	5,8	48.069	9,87
2010	590.935	4,2	47.906	-3,40
2011	593.931	5,1	47.560	-7,22
2012	595.261	2,2	48.601	21,7
2013	597.184	3,2	47.406	-24,9
2014	597.835	1,1	47.593	3,9
2015	602.774	8,2	48.027	9,1
2016	610.484	12,7	49.077	21,6
2017	615.076	7,5	49.059	-0,4
2018	624.513	15,3	49.255	3,9

Kaynak: Adıyaman İl ve İlçeleri Vakfı(2017) ve TÜİK verilerinden derlenmiştir

Tablo 2 verilerine bakıldığında; çok hareketli bir nüfusa sahip olmayan ilçenin son on yıldaki nüfusu %2,46 artarken, Adıyaman ilinin nüfusu %6,12 oranında artmıştır. İlçenin son on yıllık nüfusu istikrarlı bir şekilde artmamış olup bazı yıllarda azalma olduğu tabloda görülmektedir.

2017 yılı itibariyle ilçelerin toplam il nüfusundaki payları şu şekildedir; Kahta: %19,66, Besni: %12,38, Gölbaşı: %7,89, Gerger: %3,05, Sincik: %2,79, Çelikhhan: %2,57, Tut: %1,62, Samsat: %1,26. Gölbaşı ilçesi, ildeki nüfus payı bakımından ilçeler arasında üçüncü sırada yer almaktadır (TÜİK,2017).

Gölbaşı ilçesinin seçilmiş bazı sosyo-ekonomik göstergelere göre, il içindeki sıralaması aşağıdaki tabloda oluşturulmuştur.

Tablo 3. Gölbaşı İlçesinin İl İçindeki Sosyo-Ekonomik Sıralaması*

Sosyo-Ekonomik Göstergeler	Tarih	Adıyaman İli İçindeki Sıralaması
Toplam Nüfusta	2018	3.sırada
Yaş Bağımlılık Oranında	2016	4.sırada
Kentleşme Oranında	2017	1.sırada
6 Yaş ve Üzeri Okuma Yazma Bilmeyen Nüfus Oranında	2017	8.sırada
1.Basamak Sağlık Kuruluşları Sayısında	2016	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Eczane Sayısı Bakımından	2016	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Yüzölçümü Bakımından	2017	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Toplam Tarım Alanı Bakımından	2017	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Sulanan Tarım Arazisi Bakımından	2017	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Orman Arazisi Varlığı Bakımından	2017	1.sırada
Büyükbaş Hayvancılık İşletme Sayısı Bakımından	2017	5.sırada
Küçükbaş Hayvancılık İşletme Sayısı Bakımından	2017	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Küçükbaş Hayvan Sayısı Bakımından	2017	3.sırada (1 ve 2.sıra Kâhta ve Besni)
Büyükbaş Hayvan Sayısı Bakımından	2017	2.sırada
Veteriner Muayene Sayısı Bakımından	2017	2.sırada

Kaynak: Adıyaman Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü ve TÜİK verilerinden derlenmiştir.

*Merkez ilçe sıralamaya dâhil edilmemiştir.

Tablo 3 verilerine göre; Gölbaşı ilçesinin il içindeki seçilmiş bazı sosyo-ekonomik göstergelerdeki sıralamasının, Kâhta ve Besni ilçelerinden sonra üçüncü sırada yoğunlaştığı göze çarpmaktadır.

İlçe kentleşme oranında ve orman varlığında ilçeler arasında birinci sırada yer almaktadır. Büyükbaş hayvan sayısı ve veteriner muayene sayısı bakımından ise ikinci sıradadır.

6 yaş ve üzeri okuma yazma bilmeyen nüfus oranındaki sıralamada Gölbaşı ilçesi son sıradadır. Yani okuma yazma bilmeyen nüfus oranının en

düşük olduğu ilçe konumundadır ve bu Gölbaşı'nın diğer ilçelere göre eğitim seviyesinin yüksek olduğuna işaret etmektedir.

Gölbaşı İlçesinin Sosyo-Ekonomik Sorunları Üzerine Bir Araştırma

Bu bölümde, Gölbaşı ilçesinde ikamet edenlere yönelik olarak yapılan saha araştırmasının sonuçları yüzdeler ve ortalamalar cinsinden temel konular itibarıyla sunulmaktadır.

Araştırmanın Amacı Yöntemi, Kapsamı Ve Anket Sorularının Hazırlanması

Bu araştırmanın amacı, Gölbaşı ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların sosyo-ekonomik profilini ve ilçenin sosyo-ekonomik sorunlarını tespit etmek ve Gölbaşı ilçesinin daha fazla gelişmesini sağlayacak uygulamalar için de ilgililere bilimsel destek sağlamaktır.

Araştırma, 2018 yılı Nisan ayında Gölbaşı ilçe merkezinde oturan 18 yaşından büyük kadın ve erkeklerle sınırlıdır. Bu kapsamda Gölbaşı ilçe merkezinde oturan 400 kişiye anket uygulanmış olup uygulama sırasında yapılan incelemelerde anket formlarının tamamının uygun doldurulduğu tespit edilmiştir. Anketler, katılımcılar ile birebir görüşülerekten yapıldığı ve anket formlarının titizlikle doldurulması için katılımcıların gösterdikleri hassasiyetten tamamı uygun doldurulmuştur.

Anket formu, literatür taraması sonucu Karabulut ve Özarslan (2011) tarafından geliştirilmiş olan *Tuzluca Sosyo-Ekonomik Profil Araştırması* çalışması için kullanılan ölçeğin bir takım ifadelerinin Gölbaşı ilçesine uyarlanması ve ölçeğe bir takım soruların ilave edilmesi sonucu oluşturulmuştur.

Araştırmanın evrenini Gölbaşı ilçe merkezinde 2018 yılında yaşayan vatandaşlar oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, Gölbaşı ilçe merkezinde yaşayan 18 yaşından büyük kadın ve erkekler arasından rassal olarak seçilmiş 400 kişiden meydana gelmektedir.

Örneklem büyüklüğü için kesin bir sayı vermek imkânsızdır. Evrenin belli bir yüzdesini örneklem olarak almanın bilimsel bir niteliği bulunmamaktadır. Büyük örnek seçmekten ziyade iyi örnek seçmek daha doğru bir yaklaşım olacaktır. Öte taraftan farklı evren büyüklükleri için kuramsal örnek büyüklükleri de bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda tolerans gösterilebilir hata için gerekli örneklem büyüklükleri verilmiştir (Çimen, Çınar ve Kaya, 2006: 55-56).

Evren	%5	%4	%3	%2
500	217	272	340	413
5.000	356	535	879	1622
50.000	381	593	1044	2290
100.000	382	596	1055	2344
1.000.000	384	599	1065	2344

TUIK 2018 yılı verilerine göre Gölbaşı ilçesinin merkez nüfusu 31.628'dir. Araştırma 18 yaşından büyük olanları kapsadığı için örneklem büyüklüğü daha da düşmektedir. Bu sebepten rassal olarak seçilen 400 kişinin analiz için yeterli olacağı kanaatine varılmıştır.

Verilerin İşlenmesi ve Güvenirlilik Analizi

Adıyaman ili Gölbaşı ilçesinin sosyo-ekonomik profil araştırması için hazırlanmış olan anket ölçeğinin güvenirliliğini test etmek için; Gölbaşı ilçe merkezinde ikamet eden 49 kişi ile yüz yüze görüşülerek biçimsel mülakat tekniği kullanılarak ölçeği oluşturacak ifadeler bu kişilere yöneltilmiş ve alınan cevaplar SPSS-25.0 programı ile analiz edilmiştir. Anketin ölçek güvenirliliğini tespit etmek için Alfa Modeli kullanılmıştır.

Cronbach's Alpha değerleri aşağıdaki şekilde yorumlanmaktadır (Kalaycı, 2005: 405):

0,00 – 0,40 ise ölçek güvenilir değildir.

0,40 – 0,60 ise ölçeğin güvenirliliği düşüktür.

0,60 – 0,80 ise ölçek oldukça güvenilirdir.

0,80 – 1,00 ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Cronbach's Alpha modeli ile ölçeğimizin güvenilirliğini test etmek için, SPSS-25 paket programında Alfa analizi yapılmış ve çıkan sonuçlar aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4. Güvenirlilik Analizi

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Ögelere Dayalı Cronbach's Alpha	Önerme Sayısı
,765	,791	53

Tablo 4'te, ankette bulunan ifadelerin Cronbach's Alpha değeri 0,765 çıkmış olup, ölçeğin oldukça güvenilir olduğu test edilmiştir.

Tablo 5. Güvenirlilik Analizi (Sosyo-Ekonomik)

Cronbach's Alpha	Standartlaştırılmış Ögelere Dayalı Cronbach's Alpha	Önerme Sayısı
,710	,716	16

Tablo 5'te, Gölbaşı ilçe sorunları ile ilgili 16 ifadelerin Cronbach's Alpha değeri 0,710 çıkmış ve ölçeğin oldukça güvenilir olduğu test edilmiştir.

Verilerin Analizi ve Bulgular

Bu bölümde, öncelikle araştırma örneklemini oluşturan cevaplayıcıların sosyo-ekonomik profillerini tespit etmek amacıyla frekans analizleri, sonrasında da cevaplayıcıların sosyo-ekonomik sorunlarla ilgili değerlendirmelerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı istatistikler yapılmıştır. Bu tanımlayıcı istatistiklerden çıkan ortalamalara göre yorum yapılmıştır.

Cinsiyet

Katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyete Göre Dağılımı

Sayı	Yüzde
------	-------

Bayan	130	32,5
Bay	270	67,5
Toplam	400	100,0

İlçe merkezinde ankete katılan 400 katılımcının %67,5'i erkek, %32,5'i kadındır. Erkek katılımcı sayısının çoğunlukta olması ilçenin, bölgenin genel yapısı ve içtimai hayatta erkek nüfusunun çoğunlukta olmasının doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Buna rağmen, %32,5'lik bir kadın nüfusunun olması da anlamlıdır.

Yaş

Aşağıdaki tabloda katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
18-25 Yaş	62	15,5
26-33 Yaş	123	30,8
34-41 Yaş	99	24,8
42-49 Yaş	67	16,8
50-57 Yaş	32	8,0
58 yaş ve üzeri	17	4,3
Toplam	400	100,0

Cevaplayıcıların yaş grubu bakımından en yüksek oranı %30,8(123 kişi) ile 26-33 yaş grubuna ait olup bunu %24,8(99 kişi) ile 34-41 yaş grubu takip etmektedir. İlçe merkezindeki nüfusun büyük bir kısmı 26-41 yaş arası bireylerden(%30,8+%24,8 = %55,6) oluşmaktadır. 50 yaş ve üzerindeki bireyler(%12,3), Gölbaşı ilçe merkezi nüfusunun en küçük dilimini oluşturmaktadır. İlçede yaşlı nüfusun az olması emekli olan insanların Gölbaşı'nda yaşamayı pek fazla tercih etmediklerinin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Eğitim Durumu

Gölbashi ilçe merkezinde oturan katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımını aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Okur Yazar	11	2,8
İlköğretim	31	7,8
Ortaokul	39	9,8
Lise	126	31,5
Üniversite	166	41,5
Lisansüstü	27	6,8
Toplam	400	100,0

Katılımcılar içerisinde en yüksek oranı %41,5'lik(166 kişi) oran ile üniversite mezunları teşkil etmekte olup, bunu %31,5(126 kişi) ile lise mezunları takip etmektedir. Eğitim durumuna göre en düşük oran ise %2,8(11 kişi) ile okuryazar olanlara aittir. Cevaplayıcıların %48,3'ünü üniversite ve lisansüstü mezunları oluşturmakta olup bu orana göre Gölbashi ilçesinin eğitim seviyesinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Meslek

İlçe merkezinde ikamet eden katılımcıların meslekleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Meslek Grubuna Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Memur	122	30,5
İşçi	38	9,5
Esnaf	63	15,8
Serbest Meslek	29	7,2

Çiftçi	5	1,3
Emekli	8	2,0
Gündelikçi	7	1,8
Ev Hanımı	33	8,3
İşsiz	12	3,0
Özel Sektör	43	10,8
Diğer	40	10,0
Toplam	400	100,0

İlçe merkezinde ikamet eden katılımcıların %30,5'i(122 kişi) memur olup katılımcılar içerisinde en yüksek paya sahip olan meslek grubudur. Memurlardan sonra en fazla katılımcı sayısı %15,8(63 kişi) oran ile esnaflara aittir. İlçe merkezinde yaşayan katılımcıların büyük bir kısmı memur ve esnaftan oluşmaktadır. En az katılımcı sayısını ise %1,3(5 kişi) oran ile çiftçilik mesleğini icra edenler oluşturmaktadır. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin daha çok kırsal kesimde yapılması çiftçilikle uğraşan katılımcı sayısının düşük olmasına sebep olarak gösterilebilir. İşçi, memur, esnaf hatta çiftçi ve serbest meslek çalışanlarının da emeklilik hakkının olduğu günümüz Türkiye'sinde ilçedeki yaşlı nüfus oranının %2 gibi düşük bir seviyede kalması, emeklilik sonrası ilçede kalınmadığına ve ilçede yaşam standartlarının düşük olduğuna işaret etmektedir.

Medeni Durum

Katılımcıların medeni duruma göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Medeni Duruma Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Evli	310	77,50
Bekâr	87	21,75
Diğer	3	0,75
Toplam	400	100,0

Cevaplayıcıların %77,50'si(310 kişi) evli, %21,75'i (87 kişi) bekârdır. Cevaplayıcılardan 3 kişi ise medeni durumu için diğer seçeneğini tercih etmiş olup, bu bireylerin dul veya boşanmış olduğu anlaşılmaktadır.

Evlilik Yaşı

Katılımcıların ilk evlilik yaşları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların İlk Evlilik Yaşına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
18 altı	47	11,75
18-24	125	31,25
24 üstü	141	35,25
Toplam	314	78,25
Bekâr	87	21,75

İlçe merkezinde oturan katılımcıların %66,5'inin evlilik yaşı 18 yaş ve üzeridir. Katılımcıların %35,25'i 24 yaş ve üzerinde evlenmiştir. TÜİK verilerine bakıldığında; Türkiye'de 2016 yılında erkeklerin ilk evlenme yaşı 27,1, kadınların ise 24'tür (TÜİK,2016). Gölbaşı ilçesinde 18-24 yaş aralığında evlenenlerin oranı(%31,25) yüksek olduğu için ortalama evlilik yaşının Türkiye ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Tablodaki bir başka önemli husus da ilçede küçük yaşta evlenmenin yadsınmayacak bir oranda(%11,75) olmasıdır. Erken yaşta evlilik bölgesinin geleneksel yapısı, ortaokul veya liseden sonra eğitime devam etmeyen bireylerin küçük yaşta evlendirilmesi ile açıklanabilir.

Eşin Akraba Olup Olmaması

Evli olan katılımcıların eşleri ile akrabalık durumları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 12. Eşiniz Akrabanız mı?

	Sayı	Yüzde
Evet	74	18,5
Hayır	239	59,8
Bekâr	87	21,8
Toplam	313	78,3

Katılımcıların %18,5'inin eşi akrabasıdır. Bu oran, ilçedeki geleneksel yapının önemli sayılabilecek bir düzeyde olduğunu bir göstergesidir. Bu durum; ev, arsa ve arazi gibi gayrimenkullerin parçalanmaması(yabancıya gitmemesi) ve ebeveynlerin bu yöndeki istekleri gibi sebeplerle açıklanabilir. Buna rağmen, eşi akrabası olmayan katılımcıların oranı da(%59,8) bir hayli yüksektir. Bu durum ise, ilçe nüfusunun büyük bir kısmının çevre il ve ilçelerden gelen vatandaşlardan oluşması ile ilişkilendirilebilir.

Çocuk Sayısı

Katılımcıların çocuk sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Sahip Olunan Çocuk Sayısı

	Sayı	Yüzde
1	56	14,0
2	108	27,0
3	76	19,0
4	23	5,75
5 ve üstü	14	3,5
Çocuğum yok	36	9,00
Bekâr	87	21,75
Toplam	400	100

İlçe merkezinde iki çocuk sahibi olanların oranı %27'dir. İlçede iki çocuklu ailelerin yaygın olduğu söylenebilir. Adıyaman il ve ilçelerinde önceki yıllarda tütünün yoğun olarak üretilmesi ile birlikte çok çocuklu ailelere rastlamak mümkündür. İki çocuklu ailelerin yaygın olmasında aile planlamasının etkili olduğu söylenebilir. 5 ve üstü çocuk sahibi olan ailelerin

oranının(%3,5) düşük olması -her ne kadar bu çalışma ilçe merkezinde yapılmış olsa da- geleneksel yapının kırıldığına işaret ettiği söylenebilir.

Ailelerin Çocuklarının Olmasını İstedikleri Meslekler

Katılımcıların çocuklarının gelecekte olmasını istedikleri meslekler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 14. Katılımcıların Çocuklarının Olmasını İsteddiği Meslekler

Meslekler	Evet		Hayır	
	Sayı	%	Sayı	%
Öğretmen	66	16,5	334	83,5
Doktor	144	36,0	256	64,0
Bankacı	10	2,5	390	97,5
Mühendis	66	16,5	334	83,5
Asker	26	6,5	374	93,5
Akademisyen	34	8,5	366	91,5
Din Adamı	24	6,0	376	94,0
Çiftçi	1	,3	399	99,8
Esnaf	12	3,0	388	97,0
Hemşire	11	2,7	389	97,3
Ses Sanatçısı	5	1,3	395	98,7
Diğer	55	13,8	344	86,0

İlçe merkezinde oturan katılımcıların önemli bir kısmı(%36) çocuğunun gelecekte doktor olmasını istemektedir. Bu mesleği isteyenlerin diğer meslek gruplarına nazaran yüksek olmasına gerekçe olarak; doktorluk mesleğinin toplum içindeki itibarı, sağlık sektöründeki doktor açığına bağlı olarak bu mesleğe duyulan ihtiyaç ve doktorluk mesleğinin getirisinin yüksek olması gösterilebilir. Doktorluk mesleğinden sonra en çok istenilen meslek grupları %16,5 ile öğretmenlik ve mühendisliktir. Katılımcılarla yüz yüze yapılan görüşmelerde katılımcıların %13,8 'i bu soruya *Çocuğum hangi mesleği isterse onu tercih etsin* şeklinde cevap vermiştir. Bireylerin çocuklarının gelecekte çiftçi olmasını yok denecek kadar cüzi bir oranla(%0,3) arzu etmeleri tabloda dikkat çeken bir diğer husustur. Çiftçi ailelerin genellikle maddi sıkıntı içinde olmaları ve çalışma şartlarının zorluğu gibi şartlar bu mesleğin tercih edilmemesine sebep olarak gösterilebilir.

Aileye Ayrılan Ortalama Zaman

Katılımcıların ailelerine ayırdıkları ortalama zaman dilimleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 15. Katılımcıların Ailelerine Ayırdıkları Ortalama Zaman

	Sayı	Yüzde
1-2 saat	29	7,2
2-3 saat	46	11,5
3-4 saat	88	22,0
5 ve üzeri	140	35,0
Hiç	14	3,5
Cevaplamayan	83	20,75
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %35'i ailelerine ortalama 5 saat ve üzerinde bir zaman ayırmaktadır. Yoğun iş tempoları dikkate alınırca bu oran çok da kötü sayılmaz. Tabloda dikkat çeken hususlardan biri katılımcıların %3,5'inin ailelerine hiç zaman ayırmamasıdır. Bu durum aileye karşı sorumsuzluğun bir göstergesidir.

Aile Planlaması

Katılımcıların aile planlaması ile ilgili görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Aile Planlaması Gerekli midir?

	Sayı	Yüzde
Gerekli değildir	49	12,3
Gereklidir	307	76,8
Fikrim yok	44	11,0
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %76,8'i aile planlamasının gerekli olduğunu savunmaktadır. İlçe merkezindeki ailelerin çocuk sayısının 2 ve 3 çocuk etrafında yoğunlaşması katılımcıların bu görüşünü teyit etmektedir.

Katılımcıların Gelir Durumları

Katılımcıları aylık gelirlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 17. Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

	Sayı	Yüzde
1.500 TL ve altı	61	15,3
1.501 TL – 3.000 TL	129	32,3
3.001 TL – 4.500 TL	82	20,5
4.501 TL – 6.000 TL	63	15,8
6.001 TL ve Yukarısı	65	16,3
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %32,3'ü(129 kişi) 1.501 TL - 3.000 TL arasında bir gelire sahip olup katılımcılar içerisinde en yüksek payı oluşturmaktadır. 1.500 TL ve altı bir gelire sahip olan katılımcıların oranı %15,3 ile yadsınamayacak bir düzeydedir ve ülkemizde geçerli olan asgari ücretin(1.604 TL) bile altında bir kazanca sahiptirler. 2018 Haziran ayı verilerine göre Türkiye’de 4 kişilik bir ailenin açlık sınırının yaklaşık 1.714 TL ve yoksulluk sınırının ise 5.584 TL olduğu dikkate alındığında (www.turkis.org.tr), Gölbashi ilçe merkezinde yaşayan vatandaşların büyük bir kısmının fakirlik ve yoksulluk ile mücadele ettiği anlaşılmaktadır. 6.001 TL ve üzerinde bir gelire sahip olan katılımcıların oranı ise %16,3’tür. Türkiye şartlarında bu gelir durumu değerlendirildiğinde, Gölbashi ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların %16,3’ünün gelir durumlarının iyi olduğunu söylemek mümkündür.

Ekonomik Durum

Katılımcıların ekonomik durumlarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 18. Ekonomik Durumunuz Nasıldır?

	Sayı	Yüzde
Çok kötü	15	3,8
Kötü	35	8,8
Normal	191	47,8
İyi	130	32,5
Çok iyi	29	7,2
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %47,8'i(191 kişi) ekonomik durumunu normal olarak ifade etmiştir. İlçe merkezinde yaşayan katılımcıların büyük bir kısmının gelir durumlarının çok iyi olmadığı dikkate alındığında, bireylerin ekonomik durumlarını normal olarak ifade etmeleri ilçedeki tevekkül anlayışının bir yansıması olarak yorumlanabilir. Katılımcıların %12,6'sı “kötü”, %39,7'si ise “iyi” şeklinde ekonomik durumlarını ifade etmiştir.

Katılımcıların “Gölbaşılı mısınız” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Gölbaşılı olan ve olmayan katılımcıların dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19. Gölbaşılı mısınız?

	Sayı	Yüzde
Evet	263	65,8
Hayır	137	34,3
Toplam	400	100,0

Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun(%65,8) Gölbaşılı olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %34,3'ünün Gölbaşılı olmaması önemli bir oran olarak kabul edilebilir. Bu durum, Gölbaşı ilçesinin bulunduğu coğrafi konum, ilçenin tabii güzellikleri(bilhassa gölleri), şehirlerarası yol güzergâhında olması, demiryolunun olması, huzurlu ve güvenli bir yer olması gibi sebeplerden dolayı, özellikle çevre il ve ilçelerden göç alması ile açıklanabilir.

Gölbaşı İlçesinde Oturmaktan Mutlu Olup Olmama Durumu

İlçe merkezinde oturan katılımcıların ilçede oturmaktan dolayı mutlu olup olmama durumlarına göre dağılım aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 20. Gölbaşı İlçesinde Oturmaktan Mutlu musunuz?

	Sayı	Yüzde
Evet	276	69,0
Hayır	124	31,0
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %69'unun Gölbaşı ilçesinde oturmaktan mutlu olduğu, %31'nin mutsuz olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğun bu ilçede yaşamaktan mutlu olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Gölbaşı

ilçesinin coğrafi konumu, güvenli ve huzurlu bir kent olması, tabii güzellikleri(özellikle ilçedeki göllerin varlığı) ilçedeki mutluluk kaynakları olarak sıralanabilir. Bunlara rağmen ilçedeki vatandaşların neredeyse üçte birinin mutsuz olduğu gerçeği göz ardı edilemez. Bu durum ise ilçede en önemli sorunların başında gelen işsizlik, eğitim ve sağlık hizmetlerin yetersizliği ve küçük bir ilçe olması hasebiyle sosyal yaşam imkânlarının kısıtlılığı ile izah edilebilir.

Katılımcıların Göç Etme Durumu

Katılımcıların ilçe dışına göç etme durumları ile ilgili dağılıma aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 21. İmkân Dâhilinde Başka Bir yere Göç Etme Durumu

	Sayı	Yüzde
Evet	227	56,8
Hayır	173	43,3
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %56,8'inin imkânı olsa başka bir yere göç etmek istediği anlaşılmaktadır. Her ne kadar ilçede mutlu olanların oranı yüksek olsa da imkân olması halinde göç etmek isteyenlerin oranı da bir hayli yüksektir. Katılımcıların %43,3'ü de imkân olsa bile göç etmek istememektedir. Bu oran katılımcıların ilçeye olan sevgilerini, sadakatini göstermektedir.

Katılımcıların Hayatlarında Memnun Olma Durumu

Katılımcıların hayatlarından memnuniyet düzeylerine göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 22. Bireylerin Hayatlarından Memnun Olma Düzeyleri

	Sayı	Yüzde
Hiç memnun değilim	32	8,0
Memnun değilim	49	12,3
Emin değilim	73	18,3
Memnunum	197	49,3
Çok memnunum	49	12,3
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %61,6'sın hayatlarından memnun olduğu(memnun + çok memnun), %20,3'ünün memnun olmadığı(memnun değilim + hiç

memnun değilim), %18,3'ünün de bu konuda kararsız kaldığı anlaşılmaktadır. TUIK 2017 yılına ait yaşam memnuniyeti araştırmasına göre, mutlu olanların oranı %58, mutsuz olanların oranı %11 ve bu durumu orta olarak ifade edenlerin oranı ise %30,9'dur. Gölbaşı ilçesinin mutluluk oranları bu verilerle karşılaştırıldığında; ilçedeki mutluluk düzeyinin Türkiye ortalamasının üzerinde olduğu göze çarpmaktadır. İlçede oturan vatandaşların yarısından fazlasının hayatlarından memnun olduğu ve ilçenin memnuniyet düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmakla birlikte, ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların beşte birinin mutsuz olduğu gerçeği de göz ardı edilemez. Bu durum ilçede önemli ölçüde sosyo-ekonomik sorunların olduğuna işaret etmektedir.

Katılımcıların Kitap Okuma Alışkanlıkları

Katılımcıların kitap okuma durumlarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 23. Katılımcıların Kitap Okuma Durumları

	Sayı	Yüzde
Evet	267	66,8
Hayır	133	33,3
Toplam	400	100,0

Türkiye'de kitap okuma alışkanlığının olmadığı istatistiklerle de kanıtlanıyor. Yapılan araştırmalarda binde on yedi olan okuma oranımız binde bire düşmüştür. Dünya sıralamasında ise Türkiye son sıralarda yer almaktadır. Türk insanı vaktinin önemli kısmını televizyon seyretmeye, internete günde ortalama 8-9 saat ayırıyor, kitap okumaya ayrılan süre ise ortalama bir dakikadır (www.urgan.org).

Gölbaşı ilçesinde son bir yıl içerisinde en az bir kitap okuyan katılımcıların oranı %66,8'dir. Eğitim oranının yüksek olduğu ilçede %66,8'lik oran çok yüksek sayılmaz. Ama asıl üzücü olan ilçedeki katılımcıların üçte birinin yılda bir tane kitap bile okumamasıdır.

Bağımlılık Yapan Maddelerin Kullanılma Durumu

Katılımcıların sigara, alkol ve uyuşturucu kullanma durumlarına göre dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 24. Bağımlılık Yapan Maddelerin Kullanılma Durumu

Sigara	Sayı	Yüzde
Hiç	208	52,0
Nadiren	26	6,5
Ara Sıra	27	6,8
Sık Sık	42	10,5
Sürekli	97	24,3
Alkol	Sayı	Yüzde
Hiç	329	82,3
Nadiren	33	8,3
Ara Sıra	23	5,8
Sık Sık	7	1,8
Sürekli	8	2,0
Uyuşturucu	Sayı	Yüzde
Hiç	393	98,3
Nadiren	5	1,3
Sık Sık	2	0,5

Katılımcıların %52'sinin sigarayı, %82,3'ünün alkölü, %98,3'ünün de uyuşturucuyu hiç kullanmadıkları anlaşılmaktadır. İlçe merkezinde oturan vatandaşların sigarayı kullanım oranları %48'dir. Türkiye'de sigara kullanım oranı yaklaşık olarak %27'dir (www.hurriyet.com.tr). Gölbashi ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların sigara kullanım oranının Türkiye ortalamasının çok üstünde olduğu söylenebilir. Sigara kullanım oranının yüksek çıkması hem Gölbashi'nda hem de Adıyaman'ın diğer ilçelerinde tütün üretiminin yaygın olmasının bir sonucu olarak düşünülebilir. Uyuşturucu kullanım oranının düşük çıkması ise, katılımcıların bu konuda kendilerini rahatlıkla ifade edemedikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Türkiye'de Uygulanan Ekonomik Programların Sorunları Çözme Durumu

Katılımcıların Türkiye’de uygulanan ekonomik programların sorunları çözüp çözemeyeceği ile ilgili görüşlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 25. Uygulanan Ekonomik Programların Problemleri Çözme Durumu

	Sayı	Yüzde
Evet çözecektir	106	26,5
Hayır çözemeyiz	143	35,8
Bilmiyorum	124	31,0
Diğer	27	6,8
Toplam	400	100,0

Katılımcıların %26,5’i Türkiye’de uygulanan ekonomik programların ülkedeki ekonomik sorunları çözeceğini, %35,8’i çözemeyeceğini, %31’i bu konuda bilgisinin olmadığını ifade etmiştir. Uygulanan ekonomik programlara ve ülke ekonomisinin geleceği ile ilgili çok olumlu bir havanın olmadığı çıkarılabilecek genel bir sonuçtur. %6,8’inin de bu konuda çekimser davrandığını söylemek mümkündür.

Ev Sahipliği

Katılımcıların oturdukları evin kendilerine ait olup olmadığı ile ilgili dağılım aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 26. Katılımcıların Ev Sahibi Olma Durumları

	Sayı	Yüzde
Evet	262	65,5
Hayır	137	34,3
Toplam	400	100,0

İlçe merkezinde oturan katılımcıların %65,5’inin evinin olduğu anlaşılmaktadır. Gölbaşı ilçesinde gecekondulaşma ve devlet tarafından yapılan TOKİ ve afet evleri de bulunmaktadır. İlçe merkezinde yaşayan vatandaşların gelir durumlarının çok iyi olmadığı dikkate alındığında, katılımcıların evi olsa bile evin niteliği de refah düzeyi için önemli bir

gösterge'dir. Fakat ilçede son yıllarda modern sayılabilecek ev sayısında bir artış olmuş olup ve düzenli bir yapılaşmada olumlu adımlar atılmıştır.

Araba Sahipliği

Katılımcıların araba sahipliği ile ilgili dağılımına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 27. Katılımcıların Araba Sahibi Olma Durumları

	Sayı	Yüzde
Evet	251	62,7
Hayır	149	37,3
Toplam	400	100,0

Ekonomik gelişmişlik ile beraber araç sahibi olma, kaloriferli veya doğalgazlı ev sahibi olma, üniversite mezunu olma, normal hayatı kolaylaştırıcı teknolojik araçlar ve besin değerlerine ulaşma daha kolay hale gelmektedir (Karabulut, 2012: 309).

Gelişmiş ülkelerin araba pazarları giderek doyum noktasına ulaşırken, 8 ülke arasında Avrupa, 1000 kişiye düşen 582 binek araç sahipliği oranıyla dünya sıralamasında Japonya ve ABD'nin altında yer alıyor. 2020'ye kadar 1000 kişiye düşen otomobil sayısındaki en büyük artıştan biri de Türkiye'de olacak. Türkiye'de bugün 171 olan 1000 kişiye düşen araç sayısının 2020'de 236'ya çıkması beklenmektedir (odd.org.tr).

Gölbasi ilçesinde araba sahibi olma oranı %62,7'dir. Türkiye 1000 kişiye düşen araç sayısı 171 olup oransal olarak bu rakam %17,1'e tekabül etmektedir. Bu orana göre, Gölbasi ilçesi araba sahipliği konusunda Türkiye ortalamasının çok üzerindedir.

Gölbasi İlçesinin Sosyo-Ekonomik Sorunlarına Yönelik Genel Deđerlendirme

İlçenin sosyo-ekonomik sorunlarını tespit etmek amacıyla katılımcılara 5'li likert halinde sorular yöneltilmiştir. Bu sorulara verilen cevaplarda ortalaması en büyük çıkan sonuç en önemlidir.

Tablo 28. Katılımcıların İlçenin Sosyo-Ekonomik Sorunları İle İlgili Verdikleri Cevapların Genel Ortalamaları

İlçenin Temel Sorunları	Sayı	Ortalama
İşsizliktir	400	3,8275
Sanayi için devletten yeterli desteğin alınamamasıdır	400	3,7950
Planlı kentleşmenin olmamasıdır	400	3,7375
Sosyal yaşam alanlarının yetersizliğidir	400	3,7025
Yöreye has ürünlerin markalaşmamasıdır	400	3,6350
Miras yoluyla alınan arazilerin küçük parçalara ayrılmasıdır	400	3,5550
Gölbaşılı iş adamlarının tasarruflarını başka yerlerde değerlendirmesidir	400	3,5175
Gelir düzeyinin düşüklüğüdür	400	3,4825
Sağlık hizmetlerinin yetersizliğidir	400	3,4250
Sosyal hizmetlerin yetersizliğidir	400	3,3950
Eğitim hizmetlerinin yetersizliğidir	400	3,3425
Kamu personelinin yetersizlikleridir	400	3,0825
Yoğun göç yaşanmasıdır	400	3,0550
Tarıma elverişli arazisinin olmamasıdır	400	3,0025
Hayvancılığa elverişli olmamasıdır	400	2,9300
Güvenlik sorunudur	400	2,7975

Gölbaşı ilçesinin en önemli sorununun 3,83 ortalama ile işsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Sanayi sektörünün yetersizliği ve ilçenin göç vermesi bu sorunun varlığına işaret etmektedir. Katılımcılar 3,80 ortalama ile ilçede en önemli ikinci sorun olarak sanayileşme için devletten yeterli düzeyde desteğin alınamamasını görmektedirler. İlçede iş eksenli sorunlardan sonra 3,74 ortalama ile plansız kentleşme, ilçede en çok algılanan üçüncü sorun olduğu anlaşılmaktadır. İlçedeki vatandaşların plansız kentleşmeden rahatsız oldukları ve bunu ilçe için bir sorun olarak görmektedirler. Plansız kentleşme sorununu 3,70 ortalama ile sosyal yaşam alanlarının yetersizliği takip etmektedir. Bu sorunun varlığından hareketle, ilçedeki tabii güzelliklerin (özellikle göllerin) varlığından tam olarak istifade edilemediği sonucuna varmak mümkündür. Sosyal yaşam alanlarını sadece tabii güzellik ile kısıtlamamak gerekir. Bunun haricinde bu sorunun varlığı; sinema, tiyatro, kültür-sanat gösterileri gibi insanların güzel vakit geçirebileceği alanların da yetersiz olduğuna işaret etmektedir. Katılımcılar tarafından algılanan diğer

önemli bir sorun ise 3,64 ortalama ile yöreye has ürünlerin markalaşamamasıdır. İlçedeki vatandaşların Gölbaşı'nda üretilen ve yöreye özdeşleşen ürünlerin markalaşamamasını sorun olarak algıladıkları anlaşılmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Gölbaşı ilçesi, sosyal ve ekonomik göstergelere bakıldığında, Adıyaman ilçeleri arasında Kâhta ve Besni'den sonra genel olarak üçüncü sırada yer almaktadır. İlçenin son yıllardaki nüfus artışında çok büyük artışlar görülmemekle birlikte sanayileşme noktasında da fazla bir ilerleme kat edilmemiştir. Sanayileşmenin yeterli düzeyde olmaması, haliyle işsizlik sorununa sebep olmuş ve bu sorun da ilçenin göç vermesini tetiklemiştir.

İlçenin sosyo-ekonomik profili ve sorunlarını tespit etmek amacıyla ilçe merkezinde yaşayan vatandaşlara yönelik yapılan ankette çıkan sonuçlar genel olarak aşağıdaki gibidir:

- Bölgenin ve coğrafyanın geleneksel yapısının ilk evlilik yaşında ve akraba evliliğinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Geçmiş yıllara nazaran çocuk sayısında bir hayli düşüş olmuştur. İlçede 2 ve 3 çocuklu aileler yaygındır.

- Açlık ve yoksulluk sınırları baz alındığında, ilçedeki nüfusun büyük bir çoğunluğu fakirlik ve yoksulluk ile mücadele etmektedir. İlçe merkezinde yaşayan vatandaşların büyük bir kısmının gelir durumlarının çok iyi olmadığı dikkate alındığında, bireylerin ekonomik durumlarını normal olarak ifade etmeleri ilçedeki tevekkül anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

- Gölbaşı küçük bir ilçe olmasına rağmen ilçe merkezinin üçte birinden fazlası ilçeye dışardan gelerek yerleşmiştir. İlçe merkezinde ikamet eden nüfusunun üçte birine yakın bir kısmı ilçede oturmaktan mutlu değildir ve yarısından fazlası imkânı olsa göç edecektir. İlçenin hem sosyal yönden hem de ekonomik yönden gelişmemesi bu durumun en büyük sebepleri arasında gösterilebilir.

• İlçe merkez nüfusunun yarısından fazlası hayatından memnundur. İlçede yaşam kalitesi yüksek olmasa da vatandaşın çoğunluğu hayatından memnundur. Bununla birlikte ilçe merkezinde ikamet eden vatandaşların beşte birinin mutsuz olduğu gerçeği göz ardı edilemez. Bu durum, ilçede önemli ölçüde sosyo-ekonomik sorunların olduğuna işaret etmektedir.

• İlçenin eğitim seviyesi yüksek olmasına rağmen kitap okuma alışkanlığı oldukça düşüktür. Nüfusun büyük bir kısmı yılda en az bir kitap bile okumamaktadır. Bu durumda eğitim seviyesi ile kitap okuma alışkanlığının doğru yönlü olduğunu söylemek mümkün değildir.

• Gölbaşı ilçesinin en önemli sorunları arasında işsizliğin birinci sırada olduğu tespit edilmiştir. İlçenin son yıllarda göç vermesi bu durum ile ilişkilendirilebilir. Aynı şekilde ilçede sanayi tesislerinin yok denecek kadar azlığı işsizlik sorunun varlığını teyit eden bir başka sebep olarak değerlendirilebilir.

• İlçenin sanayi için devletten yeterli desteği alamaması ilçenin en önemli sorunları arasında ikinci sırada yer almaktadır.

• İlçenin en önemli sorunlarından bir tanesi de plansız kentleşme sorunudur.

• İlçe için bir diğer önemli bir sorun ise ilçede sosyal yaşam alanlarının yetersizliğidir. İlçe tabii anlamda belli bir potansiyele sahip olsa da bu durum ilçedeki tabii güzelliklerin tam olarak dinamizme edilemediğinden kaynaklanabilir.

• Sebze ve meyve yetiştiriciliğinde önemli bir potansiyele sahip olan ilçe de yöresel ürünlerin markalaşamaması da bir başka sorundur.

Çalışmanın teorik ve uygulama kısımlarından elde edilen bilgiler ve sonuçlar doğrultusunda Gölbaşı ilçesinin sosyo-ekonomik yapısının daha iyi olması için aşağıdaki öneriler yapılabilir:

• İlçenin potansiyeline uygun ve ilçenin iç dinamiklerini harekete geçirebilecek teşvikler verilerek işsizlik sorununun bir an önce çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

• İlçede en çok üretilen ürünlerin başında gelen fıstık, ceviz, üzüm ve badem gibi ürünlerin markalaşması için gerekli kolaylıklar kamu otoritelerince sağlanmalıdır. Ayrıca, bu ürünlerin işlenebileceği küçük ve büyük ölçekli sanayi tesislerine ağırlık verilmelidir.

• İlçenin stratejik konumu avantaja çevrilmelidir. Bunun için ilçedeki lojistik ağı daha verimli kullanılmalıdır. Örneğin Doğu, Güneydoğu ve Akdeniz illeri için ilçe bir depo ambarı olarak kullanılabilir.

• İlçenin simgesi haline gelen Gölbaşı Gölü, Azaplı Gölü ve Yeşilova(İnekli) Gölü çevresine sosyal mekânların yapımına ağırlık verilmelidir. Hem yöre halkı hem de çevre il ve ilçeler için uğrak noktası haline getirilmelidir.

KAYNAKÇA

Adıyaman Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü (2017). *Brifing Raporu*.

Adıyaman: Adıyaman Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü

Adıyaman İl Sağlık Müdürlüğü (2017). *2012-2016 Sağlık İstatistik Yıllığı*.

<http://www.adiyamansaglik.gov.tr/>

Adıyaman İl ve İlçeleri Eğitim Vakfı (2017). *Gölbaşı İlçesi*. Ankara: Semih Ofset.

Bayraktar, C. (2003). “ Sosyal Yapı Özelliklerinin Spora Etkisi ”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVII(1), 19-36.

Casonova, F. (2004). *Local Development, Productive Networks and Training: Alternative Approaches to Training and Work for Young People*, ILO.

Çimen, A., Çınar, O., ve Kaya, F. (2006). Ağrı İlinin Sosyo-Ekonomik Yapısı ve Yaşam Memnuniyeti Araştırması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 49-68.

Ertuğrul, H. (1988). *Bütün Yönleriyle Gölbaşı*. Ankara: Nesil Yayınları.

- Göksu, C. (2008). *Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinin Tarihi, Sosyo-Ekonomik, Kültürel Yapısı*. (Yüksek Lisans Tezi). Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kalaycı, Ş. (2005). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karabulut, K. (2013). “Tuzluca İlçesinin Sosyo-Ekonomik Durumu Üzerine Bir Uygulama” [Bildiri]. Cengiz Atlı (Ed.). I. Uluslararası Iğdır Sempozyumu Sosyal Bilimler Bildiri Kitabı, 19-21 Nisan 2012, (ss. 302), Iğdır: Iğdır Üniversitesi.
- Karabulut, K. ve Özarıslan, F. (2011). *Tuzluca Sosyo-Ekonomik Profil Araştırması. Erzurum*
- Öncebe, Ş. (2018). *Adıyaman İli Gölbaşı İlçesinin Sosyo-Ekonomik Sorunlarının Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sezgin, V. (2013). “ Gölbaşı İlçesinin Tarihi ”. *Akademi Adıyaman Dergisi*, 2(4), 30.
- Sorensen, T. (2000). *Regional Development: Some Issues for Policy Makers*. Department of The Parliamentary Library. Research Paper: No.26 1999-2000.
- Sucu, M. (1992). *Adıyaman İli ve İlçeleri*. Gaziantep: Bugün Ajans.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://www.apa.org/topics/socioeconomic-status> (Erişim Tarihi: 09.07.2019)
- http://wikiprogress.org/articles/archive/socialindicators/#Definition_of_social_indicator (Erişim Tarihi: 10.07.2019)
- <http://www.hurriyet.com.tr/doc-dr-yararbas-turkiyede-sigara-icme-orani-40736542> (Erişim Tarihi: 10.07.2019)
- <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 10.07.2019)

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24642> (Erişim Tarihi: 10.07.2019)

<https://urgan.org/dunyada-kitap-okuma-oranlari/2018> (Erişim Tarihi: 17.06.2019)

http://odd.org.tr/web_2837_1/entitiefocus.aspx?primary_id=1322&target=category1&type=33&detail=single. (Erişim Tarihi: 20.05.2019)

<http://www.turkis.org.tr/HAZIRAN-2018-ACLIK-ve-YOKSULLUK-SINIRI> d60736_ (Erişim Tarihi: 15.06.2019)